

УДК 657

Момонт Т. В.

здобувач

Житомирський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ РОБОЧОГО ПЛАНУ РАХУНКІВ ТУРИСТИЧНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Стаття присвячена дослідженню актуальних питань розробки робочого плану рахунків суб'єктами туристичної діяльності; визначенню основних особливостей та внесенню пропозицій щодо удосконалення механізму формування робочого плану рахунків туристичними підприємствами.

Ключові слова: облікова політика, облік туристичної діяльності, форма обліку, туристична діяльність, бухгалтерський облік, робочий план рахунків.

Постановка проблеми. Важливою умовою ефективного функціонування кожного господарюючого суб'єкта, і суб'єкта туристичної індустрії зокрема, є якісно побудована система бухгалтерського обліку, що передбачає формування та прийняття чіткої облікової політики і, відповідно, розробку робочого плану рахунків.

Робочий план рахунків є важливою складовою організації бухгалтерського обліку на підприємствах сфери туризму. Необхідність його створення пов'язана з необхідністю спрощення облікового процесу, який має на меті забезпечити деталізацію обліку та мінімізувати використання робочого часу на формування звітності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання формування та розробки робочого плану рахунків підприємств знайшли відображення в працях українських вчених: М. Т. Білухи, Ф. Ф. Бутинця, Г. Г. Кірейцева, Л. М. Кіндрацької, Ю. А. Кузьмінського, М. В. Кужельного, В. Г. Лінника, М. С.

Пушкаря, В. В. Сопка, В. Г. Швеця; і зарубіжних Р. А. Алборова, А. С. Бакаєва, П. С. Безруких, М. Ф. Ван Бреда, Н. П. Кондракова, С. Л. Коротаєва, М. І. Кутера, Б. Нідлза, С. О. Ніколаєвої, В. Ф. Палія, Л. П. Хабарової, Е. С. Хендриксена, Л. З. Шнейдмана.

Питанням дослідження організації бухгалтерського обліку діяльності туристичних підприємств та процесу розробки ними робочого плану рахунків присвячені роботи таких науковців як: З. А. Балченко, Ж. А. Богданова, О. С. Височан, О. М. Гончаренко, Т. С. Осадча, Н. М. Петрова, Н. Б. Рошко та інших.

Недосконала теоретична та практична база напрацювань щодо питань обліку туристичної діяльності, наявність протилежних точок зору обумовили актуальність теми дослідження.

Мета дослідження. Метою написання статті є аналіз особливостей процесу розробки робочого плану рахунків суб'єктами туристичної індустрії та дослідження його загальних принципів.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», облікова політика являє собою сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1], тобто – це конкретизація суб'єктом господарювання предмету обліку і визначення методів первинного, поточного і підсумкового обліку господарських подій відповідно до завдань, пов'язаних з розвитком підприємства.

Туристичні підприємства, керуючись законодавством про бухгалтерський облік, нормативними актами органів, що регулюють бухгалтерський облік, самостійно формують свою облікову політику та створюють робочий план рахунків, виходячи зі своєї структури, виду туризму і інших особливостей діяльності [2].

Методичні засади облікової політики туристичного підприємства для цілей бухгалтерського обліку та для цілей оподаткування розробляє головний бухгалтер підприємства, затверджує – керівник та оформлюють організаційно-

розпорядчим документом – наказом чи розпорядженням. Особливістю формування облікової політики туристичним підприємством є те, що у процесі туристичної діяльності створюється туристичний продукт – заздалегідь розроблений комплекс туристичних послуг, який об'єднує не менше двох таких послуг, що реалізуються за певною ціною. До складу турпродукту входять послуги з перевезення, розміщення туристів та інші послуги (організація відвідування об'єктів культури, відпочинку, розваг, реалізація сувенірної продукції тощо) [5]. Відповідно, у наказі про облікову політику має знайти відображення кожна складова туристичного продукту.

Оскільки, ...«організація обліку на будь-якому підприємстві розпочинається з детального дослідження, вивчення та оцінки характеру і специфіки галузі, а саме господарської діяльності, управління та контролю на підприємстві» [7], то грамотно побудована облікова політика підприємства забезпечить безперешкодне та своєчасне складання звітності для різного рівня користувачів.

Процес формування облікової політики туристичної організації передбачає затвердження робочого плану рахунків, оскільки робочий план рахунків туристичного підприємства є додатком до наказу про облікову політику.

При розробці робочого плану рахунків за основу береться:

1) план рахунків, затверджений Міністерством Фінансів України, яке наказом № 1591 від 09.12.2011 р. «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» [3] затвердило новий План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій;

2) інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [4].

План рахунків бухгалтерського обліку є переліком рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку. У ньому за десятковою системою наведені коди (номери) й найменування синтетичних рахунків (рахунків першого порядку) й субрахунків (рахунків другого порядку). Першою цифрою коду визначено клас рахунків, другою – номер синтетичного рахунку, третьою – номер субрахунку.

План рахунків бухгалтерського обліку застосовується підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відокремлених підрозділів юридичних осіб. [4].

Відповідно до затвердженого Плану рахунків бухгалтерського обліку всі підприємства, в тому числі і туристичні, зобов'язані, при формування облікової політики, однією з головних функцій якої є надання менеджерам підприємства повної та достовірної інформації, достатньої для прийняття ними обґрунтованих управлінських рішень, затверджувати робочий план рахунків.

Розробляти робочий план рахунків необхідно, виходячи з особливостей організаційної структури, специфіки туристичної сфери та інших нюансів фінансово-господарської діяльності туристичної фірми.

Робочий план рахунків бухгалтерського обліку повинен містити синтетичні та аналітичні рахунки, необхідні для ведення бухгалтерського обліку відповідно до вимог своєчасності, повноти обліку та звітності. Основою робочого плану рахунків є класифікація об'єктів бухгалтерського обліку, яка визначає можливість подальшої деталізації інформації бухгалтерського обліку. План рахунків розробляється з метою швидко отримати ту чи іншу інформацію певному колу осіб для прийняття відповідних рішень.

Робочий план рахунків конкретного підприємства повинен бути більш детальним та наближеним до специфіки його діяльності. Метою складання робочого плану рахунків є наступне:

- забезпечення такої систематизації та накопичення господарської інформації, щоб у працівника облікової служби не виникало труднощів зі складанням основних фінансових звітів;

- надання достатньої деталізації статей звітності для аналізу і складання приміток до неї.

При цьому план рахунків має бути достатньо гнучким на випадок зміни структури або організаційно-правової форми бізнесу підприємства. Проведене дослідження дозволяє виділити наступні фактори впливу на робочий план рахунків:

1. Внутрішні:

1.1. Організація підприємницької діяльності:

- форма власності;
- організаційно-правова форма господарювання;
- приналежність до виду економічної діяльності;
- вид діяльності підприємства;
- організаційна структура підприємства;
- обсяг господарської діяльності.

1.2. Вибір форми організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

1.3. Рівень ручної обробки даних в умовах застосування інформаційно-комп'ютерних технологій.

1.4. Кваліфікація кадрового складу.

2. Зовнішні:

2.1. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку;

2.2. Система оподаткування [6].

Включаючи рахунки до робочого плану рахунків, бухгалтер керується практичними потребами туристичної фірми. Так, невеликій фірмі достатньо мати декілька десятків рахунків, а великому підприємству необхідно використовувати їх значно більше. Тому кожен господарюючий суб'єкт, виходячи із своїх потреб, розробляє власний робочий план рахунків, який визначає зміст аналітичного обліку і характеристику форми обліку, яка застосовується.

На нашу думку, робочий план рахунків має відповідати наступним вимогам:

- гнучкість;
- легітимність – відповідність міжнародним принципам і стандартам обліку;
- повнота охоплення бухгалтерських операцій;
- аналітичність;
- відповідність потребам користувачів;
- зручність у використанні;
- забезпечення належної організації контролю за здійсненням господарських операцій.

В таблиці 1 наведено зразок оформлення робочого плану рахунків туристичного підприємства, як додатку до наказу про облікову політику на прикладі синтетичного рахунку 10 «Основні засоби» першого класу рахунків «Необоротні активи».

Розробляючи робочий план рахунків, до нього включають перелік тих синтетичних рахунків і субрахунків, які необхідні туристичній організації для ведення бухгалтерського обліку. При цьому категорично заборонено змінювати синтетичні рахунки, передбачені затвердженим на державному рівні Планом рахунків. Однак, допускається введення додаткових субрахунків, що використовуються туристичною організацією, виходячи з вимог управління,

аналізу, контролю та звітності, уточнення змісту субрахунків, виключення і їх об'єднання.

Таблиця 1

Робочий план рахунків

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Рахунки третього порядку	
код	назва	код	назва	код	назва
10	Основні засоби	101	Земельні ділянки	1011	Земельна ділянка №1
				1012	Земельна ділянка №2
				1013	Земельна ділянка №3

При формуванні робочого плану рахунків туристичної організації, наприклад, за непотрібністю можна виключити з плану рахунків такі рахунки, як:

- 48 «Цільове фінансування і цільові надходження»;
- 16 «Довгострокові біологічні активи»;
- 21 «Поточні біологічні активи»;
- 24 «Брак у виробництві»;
- 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» тощо.

Якщо туристична фірма є суб'єктом малого підприємництва, то вона може вести бухгалтерський облік за спрощеною системою, при цьому скорочуючи кількість синтетичних рахунків шляхом їх об'єднання, наприклад, для обліку готової продукції і товарів призначити рахунок 26 «Готова продукція» (замість рахунків 28 «Товари » і 26 «Готова продукція»).

Важливим аспектом удосконалення організації бухгалтерського обліку на туристичних підприємствах є застосування програмних продуктів.

Досить велика кількість підприємств користується придбаними програмними продуктами, які дозволяють в автоматизованому режимі

сформувати робочий план рахунків організації. Дані програми дозволяють швидко і правильно сформувати наказ про затвердження облікової політики, а також деякі додатки до нього:

- робочий план рахунків;
- форми реєстрів бухгалтерського обліку;
- графік документообороту;
- порядок проведення інвентаризації;
- реєстри бухгалтерського обліку;
- порядок визначення доходів та витрат, та інші.

Проблема ефективності використання спеціальних програмних продуктів для туристичної сфери – предмет окремих подальших досліджень.

Висновки: Таким чином, робочий план рахунків повинен повністю відповідати методологічним положенням, викладеним у наказі про облікову політику. Розробка робочого плану рахунків значно полегшить роботу працівників облікової служби туристичної фірми, оскільки він повністю виключає «непотрібні» рахунки, і мінімізує витрати часу на здійснення реєстрації господарських операцій в реєстрах бухгалтерського обліку.

Робочий план рахунків, на наш погляд, зручно оформляти у вигляді таблиці, оскільки чітко відслідковуються найменування і двозначні коди синтетичних рахунків, найменування і коди всіх субрахунків, які відкриваються туристичним підприємством до кожного синтетичному рахунку, а також аналітичні рахунки.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Закон України «Про туризм» Закон від 15.09.1995 № 324/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95>.

3. Наказ Міністерства Фінансів України «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» від 09.12.2011 № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1556-11>.
4. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування» від 30.11.1999 № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.
5. Богданова Ж.А. Бухгалтерський облік і контроль туристичної діяльності : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Ж.А. Богданова ; Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир, 2011. – 20 с. – укр.
6. Боримська К.П. Порядок побудови робочого плану рахунків як елемента облікової політики підприємства / К.П. Боримська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mydisser.com/ru/avtoref/45/46-title-3.html>.
7. Саух І.В. Документальне забезпечення розрахунків з оплати праці / І.В.Саух // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. /Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Випуск 1 (19) / [Відпов.редактор д.е.н., проф.. Ф.Ф.Бутинець]. – Житомир: ЖДТУ, 2011. - С. 311.

МОМОНТ Т. В. ОСОБЕННОСТИ СОСТАВЛЕНИЯ РАБОЧЕГО ПЛАНА СЧЕТОВ ТУРИСТИЧЕСКИМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ

Статья посвящена исследованию актуальных вопросов разработки рабочего плана счетов субъектами туристической деятельности; определению основных особенностей и внесению предложений, касающихся усовершенствования механизма формирования рабочего плана счетов туристическими предприятиями.

Ключевые слова: учетная политика, учет туристической деятельности, форма учета, туристическая деятельность, бухгалтерский учет, рабочий план счетов.

MOMONT T.V. FEATURES OF A WORKING PLAN FOR THE TOURIST INDUSTRY ACCOUNTS

The article is devoted to research of current issues of developing a working chart of accounts tourist firms; determination of the main features and proposals for the improvement of the working mechanism of the formation of the chart of accounts of tourism enterprises.

Key words: registration politics, accounting tourism, form of accounting, tourism activities, accounting, working chart of accounts.